

ISSN 2010-720X

ILIM HÁM JÁMIYET

FAN VA JAMIYAT

2021 (№4)

ISSN 2010-720X

2004-jıldın mart ayınan baslap shıga basladı

ÓZBEKSTAN RESPUBLIKASÍ JOQARÍ HÁM ORTA ARNAWLÍ BILIMLENDIRIW MINISTRIGI

ÁJINIYAZ ATÍNDAĞÍ NÓKIS MÁMLEKETLIK
PEDAGOGIKALÍQ INSTITUTÍ

ILIM hám JÁMIYET

Ilimiy-metodikalıq jurnal

Seriya: Pedagogika ilimleri. Psixologiya ilimleri

**Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat
pedagogika instituti**

FAN va JAMIYAT

Ilmiy-uslubiy jurnal

Seriya: Pedagogika fanlari, Psixologiya fanlari

**Нукусский государственный педагогический
институт имени Ажинияза**

НАУКА и ОБЩЕСТВО

Научно-методический журнал

Серия: Педагогические науки, Психологические науки

**Nukus State Pedagogical Institute
named after Ajiniyaz**

SCIENCE and SOCIETY

Scientific-methodical journal

Series: Pedagogical sciences, Psychological sciences

**№4
2021**

Мақолада қоракалпоқ тили ва адабиётини ўқитишида ўқувчиларнинг оғзаки ва ёзма нутқини ривожлантириш мухимлиги таъкидланган. Мактабларда қоракалпоқ тили ва адабиётини ўқитишида кишилар ўргасидаги мулокотнинг икки хил шаклига эга бўлган оғзаки ва ёзма нутқининг бирикмаси сифатида қаралади. Мақола талабаларнинг маънавий маданиятини бойитишига қаратилган.

В статье подчеркивается важность развития устной и письменной речи учащихся при обучении каракалпакскому языку и литературе. Преподавание каракалпакского языка и литературы в школах считается комбинацией устной и письменной речи, которая имеет две разные формы общения между людьми. Статья направлена на обогащение духовной культуры учащихся.

The article focuses on the importance of developing students' oral and written language in the teaching of Karakalpak language and literature. The teaching of Karakalpak language and literature in schools is considered to be a combination of oral and written language, which has two different forms of communication between people. The article is aimed at enriching the spiritual culture of students.

OCHIQ MATNLI MASALALARINI YECHISHNING KLASTER USULI

G.B.Quzmanova – o'qituvchi

Chirchiq davlat pedagogika instituti

Tayanch so'zlar: matematika, ochiq masala, klaster, mazkur, muammo, yechish, o'qitish, vazifa, ta'lif.

Ключевые слова: математика, открытая проблема, кластер, школа, решение проблем, обучение, задача, образование.

Key words: mathematics, open-problem, cluster, school, problem, solving, teaching, task, education.

O'zbekistonda umumiyoq o'rta ta'lif maktabalarini rivojlantirish kansepsuyasida o'quv fanlarini chuhur o'qitish va turli usullardan foydalanish vazifasi qo'yilgan [1]. Shu jihatdan umum o'rta ta'lif maktabalarida Matematika fanini o'qitishda zamonaviy ta'lif usullaridan foydalanish dolzarb bo'lib turibdi. Bu borada mazkur fandagi ochiq matnli masalalarining yechimini o'quvchilarga o'rgatishda klaster usuli juda qo'l keladi. Bunda yangi metodlarni joriy etib borish muhimdir. Ana shunday yangi metodlardan biri "ochiq" matnli masalalarini yechish metodikasidir.

O'quv darsliklaridagi matnli masalalar standartli, ya'ni "yopiq" masalalar bo'lib, ular ma'lum algoritmlar asosida yechiladi. Shu ma'noda ko'p variantli yechimga ega bo'lgan masalalarini "Open-ended Taks" metodikasini ishlab chiqish zaruriyat bo'lib turibdi. "Open-ended Taks" matnli masalalar metodikasini ishlab chiqish zaruriyatini quyidagilar bilan belgilanadi:

- "Ochiq" masalalar yechish metodikasini ishlab chiqish;
- Bo'lajak o'qituvchilarni "ochiq" masalalar nazariyasiga va amalyoti bilan qurollantirish;
- Matematik metodlarni boyitib borish;

"Ochiq" masalalar tavsifi va tasnifi bizning yondashuvimizga ko'ra, quyidagilarni qamrab oladi:

- a) "ochiq" masalalar yechimni ko'p variantli metodlarga asoslanadi;
- b) "ochiq" masalalar turlicha talqin qilish mumkin;
- c) "ochiq" masalalar ko'p variantli javoblarga ega bo'ladi.

Shu ma'noda "ochiq" masalalar to'g'risida quyidagi mazmunni anglatadi.

- Muammo ochiq qo'yiladi;
- Muammo muhokama mulohaza va umumlashtirishga yo'naltiradi;
- Vaziyatlari holatlar keltirib chiqaradi.

Mazkur yondashuvlar "yopiq", "ochiq" masalalar mazmunini quyidagicha tasniflash imkonini beradi [2]:

Ochiq matnli masala muammoni to'liq va o'zida yechim manbalarini ta'limi fikrlash, muammoni tafsiflash va o'ylash ko'nikmalarini kutilgan darajada shakllanadi [3]. Shu sababli ochiq matnli masalalarini yechishda klaster usulidan foydalanish muhimdir. O'qitishning klaster usulini ta'lif beruvchi, ta'lif oluvchi va ta'lif ishtirokchilarining o'z aro hamkorligiga asoslanadi [4]. Bu usuldan ochiq matnli masalalarini yechishda quyidagicha foydalanish mumkin:

1. *O'qituvchining vazifikasi.* O'qituvchi ochiq matnli masalalarini tayyorlaydi, ularni yechish uchun o'quvchilarga taqdim etadi va o'quvchilarning bilimini (yechish darajasi) baholaydi. Ochiq matnli masalalarini tayyorlashda darsliklardan, turli o'quv adabiyotlaridan foydalanish mumkin yoki o'qituvchining o'zi mustaqil ravishda qiziqarli ochiq matnli masalalar tayyorlashi mumkin. Aso-

siysi tayyorlangan ochiq matnli masalalar qiziqarli, aniq ifodalanagan va o'quvchilarni o'ziga jalb etuvchi xususiyatga ega bo'lishi kerak.

Ochiq matnli masalalarini klaster usulida yechishda o'qituvchi yo'naltiruvchi va baholovchi vazifasini bajaradi.

2. *O'quvchining vazifikasi.* Ochiq matnli masalalarini klaster usulida yechishda o'quvchi mustaqil faolyat ko'rsatadi. U ochiq matnli masalalarini o'z bilimi, fikrashi va tushunish ko'nikmalariga tayangan holda yechadi. Bunda ayniqsa masafoviy ta'lif shaklidan oqilona foydalanish samarali hisoblanadi. Chunki bu ta'lif shaklida o'quvchi hech kimdan yordam olmasdan, mustaqil ravishda o'z izlanishiga tayanib ochiq matnli masalalarini yechadi va baholash uchun o'qituvchiga taqdim qiladi.

Ochiq matnli masalalarini klaster usulida asosida yechishda o'quvchi mustaqil izlanishi bilan faollashadi. Shu sababli mazkur usul o'quvchilarni faollashtirishi bilan muhim ahamiyatga ega.

3. *Mutaxasisning vazifikasi.* O'qituvchi ochiq matnli masalalar darsiga matematika bo'yicha yirik mutaxasislar, olyi ta'lif o'qituvchilari yoki tajribali o'qituvchilarni taklif etishi mumkin. Bunda taklif etilganlar ochiq matnli masalalarini yechishning turli variantlari bo'yicha maslahat berish vazifasini bajaradi. Shuningdek, ular o'quvchilarning masalalarini yechish bilimi, qobiliyati va fikrularini aniqlaydi. Buning natijasida o'quvchilarning ochiq matnli masalalar bo'yicha layoqat darajasi yaqqol namayon bo'ladi.

E'tibor berilsa, ochiq matnli masalalarini klaster usulida yechish o'ziga xos xususiyatlariha egadir. Unda asosiy masala o'quvchilarni faollashtirishdan iborat bo'ladi. Chunki klaster usulida ochiq masalalarini yechish uchun o'quvchilar quyidagilarni amalga oshiradi:

-ochiq matnli masalalarini o'qish, tushunish va idrok etish;

-ochiq matnli masalalarini yechish uchun qo'shimcha izlanadi, turli ma'lumotlarni topadi va tahlil qiladi;

-mustaqil fikrlaydi va masalaning yechimini qiyoslaydi;
-masala yechimini baholash uchun o'qituvchiga taqdim etadi;

Diqqat qilinsa, bu bilan o'quvchilar o'zi ustida ishlaydi va eng asosiysi ochiq matnli masalalarini mustaqil yechadi.

Ochiq masalalar yopiq masalaning asosidir. Ochiq masalalarda boshlang'ich yoki yakuniy maqsad aniq berilmagan. O'quvchilarga o'z tadqiqot savolini qo'yishda mulohaza yuritish metodini tanlash, masalani yechish uchun zarur qo'shimcha parametrлarni kiritishda erkinlik beriladi. Shu sababli yechish jarayonida yechimlar turli xil bo'lishi mumkin bu o'quvchi qilgan tanlov va xatoliklariga bog'liq. Ta'kidlash lozimki, hayotda biz asosan ochiq turdag'i masalalarga duch kelamiz. Hayotiy vaziyatda barcha ya'ni hayotda barcha boshlang'ich ma'lumotlar berilgan, aniq maqsad qo'yilgan va yuzaga kelgan vaziyatdan chiqishning yagona yo'li bo'lgan hayotiy vaziyatlarni uchratishni tasav-

vur qilish qiyin. Shunday qilib, o'quvchilarga matnli masalalarini yechishni o'rgatishning noan'anaviy yondashuvlari o'ziga xos xususiyatlarga egaligi bilan ahamiyatlidir.

O'qitishning klaster usuli o'quvchilarni faollashtirishi bilan muhim ahamiyatga ega. Shu sababli, bizningcha, Matematika o'quv fanini o'qitishda klaster usuli kutilgan samarani beradi. Misol uchun, Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika institutida "Boshlang'ich ta'limg'iz" kafedrasini tomonidan viloyatning umumiy o'rta ta'limg'iz maktablarini boshlang'ich sinflarida "Matematik savodxonlik

sinflari" tashkil etdi. Klasterning noyob usuli vositasida kafedra azolari va umumiylar o'rta ta'limg'iz maktablarining o'qitivchilari o'rtasida nazariy, kasbiy hamda amaliy hamkorlik yuzaga keldi. Buning natijasida boshlang'ich sinf o'quvchilarining matematik savodxonligini kuchaytirish imkoniyati paydo bo'lди. Bu tajribadan Respublika miqyosida foydalanish maqsadga muvofiq bo'ladi.

Shunday qilib ochiq matnli masalalarning yechimini o'quvchilarga klaster usulida o'rgatish innovatsion yondashuv hisoblanadi.

Adabiyyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prizdentining 2020- yil 6-noyabrdagi "O'zbekistonning yangi taraqqiyot davruda ta'limg'iz tarbiya va ilm-fan sohalarini rivojlantirish chora-taddbirlari to'g'risida" gi Farmoni. //www.ziyouet.uz
2. Галиуллина Е.Н. Что такое «открытые» задачи / Е.Н. Галиуллина// Младший школьник, воспитание, развитие: - Ульяновск: УГПУ, 2003, - С. 24- 36.
3. Muhammedov G', Xodjamqulov U., Toshtemirova S. Pedagogik ta'limg'iz innovatsion klasteri.-T.: 2020.
4. Quzmanova G.B. "Approaches of mathematical and pedagogical scientists in the teaching of textual problems in general secondary schools // Current research journal of pedagogics 2(8): 80-83, August 2021 DOI: <https://doi.org/10.37547/pedagogics-crij-02-08-18> ISSN 2767-3278 ©2021 Master Journals.

РЕЗЮМЕ

Maqlolada umumiy o'rta ta'limg'iz maktablarida ochiq turdag'i masalalarni yechishda klaster usulining mohiyati ochib berilgan.

В статье исследуется важность кластерного подхода в решении открытых задач в общеобразовательных школах.

SUMMARY

The article examines the importance of the cluster approach in solving open- problems in schools.

ХАЛҚ ДОСТОНЛАРИДА ЁШЛАР ТАРБИЯСИННИГ ҚЎЙИЛИШИ

Ш.Нурбоев – тадқиқотчи

Жиззах давлат педагогика институти

Таянч сўзлар: халқ достонлари, таълим-тарбия, маънавий-ахлоқий тарбия, урф-одат, халқ педагогикаси, тафаккур, дунёкараш, адабиёт.

Ключевые слова: народные былины, образование, духовно-нравственное воспитание, традиция, народная педагогика, мышление, мировоззрение, литература.

Key words: folk epics, education, spiritual and moral education, tradition, folk pedagogy, thinking, worldview, literature.

Ахлоқий маданиятнинг доимий ривожланишини миллиатимизнинг тафаккури, дунёкараши, педагогикаси, урф-одатлари, расм-русумлари, маънавий-ахлоқий тарбияси билан боғлиқ тугал ва сермазмун хуласаларида ҳам ўз ифодасини тўлиқ топганки, улар ўз навбатида авлодларни маънавий камолотга етказувчи, миллий ва умумбашарий қадриятларга асосланган ахлоқий фазилатларни сингдирувчи тарбия воситаси ҳам ҳисобланади. Бу эса ўз-ўзидан яна кундалик ҳаётимизда миллий тарбияга, таълимда халқ достонларига қайта-қайта мурожаат этишини, айниқса, маънавий-ахлоқий тарбия тизимларига дахлдор жиҳатларни илмда маҳсус ўрганиш ва таълим жараёнидаги ўргатиш вазифасини кун тартибига қўймоқда.

Халқ достонларида ватанга, ўз элига садоқатлилик, эътиқодлилик, инсонпарварлик, хушмуомалалик, оқибатлилик, ота-онани қадрлаш, фарзандга меҳр-муҳаббатлилик, ҳамжиҳатлик, омонатни саклаш ва хиёнат қилмаслик, тухмат ва нафс балосидан сакланиш, дўстликни саклаш, умрни қадрлаш, қўшничилик ва қўшни қадрига этиш каби юздан ортиқ энг етакчи миллний одоб мезонларимизнинг дидактик асосларини очиб бериш орқали баркамол авлодларда миллий ва умумбашарий қадриятларга асосланган юксак маънавий-ахлоқий фазилатларни ривожлантиришнинг самарали усуслари ҳамда методларини ишлаб чиқиш буғунги замон талаби саналади.

Халқ педагогикасининг таълим-тарбиявий ва дидактик имкониятлари, айниқса, баркамол авлод тарбиясининг маънавий-ахлоқий масалаларини фольклор намуналарида боғлаб ўрганиш, уларнинг ўзига хос ечими ва талқинларини миллний

тарбияшунослигимизда З.Миртурсунов, Б.Қодиров, Н.Сафаров, М.Шербоев, О.Мўминов, М.Махмудова, Х.Жумаева, Я.Рахмонова, А.Мусурмонов, А.Соҳибоев, М.Мусурмонова, М.Бозорова, М.Қосимова, Г.Холбоева каби олимларнинг тадқиқотлари ва маколаларида ҳам қўрамиз. Уларнинг ҳаммасида бир томондан назарий ва илмий-методик самарадорлик, иккинчи томондан, давр мағфурасининг кучли таъсири, партиявиийлик мағфураси талаби хукмрон тамойил сифатида етакчилик қилди. Натижада, бу давр тадқиқотларида фольклор намуналарига мурожаат этиш ва уларнинг тарбиявий, таълимий ва дидактик имкониятларини таҳлил қилишда тадқиқотларнинг бир ёқлами фикр-мулоҳазалар юритишига сабаб бўлди: яъни, педагогик ҳодисаларга синфиийлик ва шўровий мағкура нуктаи назардан ёндашиб тамойили устунлик қилди.

Яна шуни таъқидлаш жоиз: М.Муродов, Қ.Йўлдошев, Т.Турдиев, И.Ёрматов, О.Мадаев, А.Эргашев, Ў.Отамирзаева, З.Ибрагимова, Д.Жуманазарова ва бошқаларнинг [1-9] ишларида ҳам яна халқ оғзаки изходидаги таълим-тарбия масалаларининг айрим жиҳатлари, баркамол авлод тарбиясига таъсири масалалари ёритилганлигини кузатамиз, лекин, улардаги қўйилган муаммоларда методик жиҳатдан филологик таҳлил устунлик қилади.

Халқ педагогикасида баркамол авлод тарбиясига дахлдор маънавий-ахлоқий масалаларнинг қўйиши миқомосига алоқадор илмий-тадқиқотлар ва адабиётларни ўрганиш бизни қуйидаги мулоҳазаларни билдиришимизга имкон берди:

1. Ўтган асрнинг ўрталаридан бошлаб то мустакиллик кўлга киритилгунгача бўлган даврдаги миллний педагогикамида бир неча диссертациялар ёзилди, алоҳида монографик тадқиқотлар ва илмий-методик маколалар эълон қилинди. Лекин, уларнинг

M A Z M U N Í PEDAGOGIKA ILIMLERI

Pedagogika teoriyası hám tariyxi

Абасев С., Якубов М.А., Алламбергенов Е.К. Мәнаўият- инсан тәрбиясының өзеги	3
Абдукаримов Н.А. Физическая культура как фактор археологического и экологического воспитания студентов	5
Алқаров И.Ш. Талабаларни ижтимоий фаол шахс килиб шаклантариш жараёнининг тарихий асослари	8
Арзисева Б.И. Академик Ж.Базарбаев мийнетлеринде оқыўшылардың хукуқый тәрбиясын қәлипестириў ҳаққындағы пикирлери	11
Дадабаев О.Ж. Особенности развития специальной выносливости юных дзюдоисток 15-16 лет	13
Дзугаева З.Р. Структурно функциональная модель формирования акмелингвистической компетентности студентов медицинского образования в процессе обучения английскому языку.....	15
Eryigitov D.X. Jismoniý tarbiya darslarida umumta'limiy, tarbiyaviy va sog'lomlashdırish vazifalarining bajarilishi	16
Халмуратов М.Т. Вопросы развития спортивной борьбы в Республике Каракалпакстан	18
Ibragimova M.X. Uzlusiz ta'lim tizimida didaktika rivojining asosiyo yo'nalishlari	19
Ибрагимова Л.А. Қарақалпақ халық педагогикасында балалардың ойлаудың жетилистириўдө жумбаклардың әхмийети	21
Жалиев Т. Дарсдан ташқари машғулотларда талабаларнинг ижтимоий фаол фукаролик компетентлігіні шаклантариш бұлажак касбий муваффакият омили сифатида	22
Жарылқасынова Г.Х. Компетентлик турушучаси ва унинг харбий педагоглар фаолиятидаги ўрни	23
Jumaniyazov Q.T., Koshanov SH. J. Construction and planning of training loads of high-qualified femalefighters of freestyle wrestling	26
Kadirimbetova G.R. Xabar kommunikaciya texnologiyalarini fizika pánin oqitiwdaǵı áhmiyeti	27
Кадрекова А.К., Рахманов Р.Н. Ўзбекистонда бола хуқуқларини химоя кишишинг илмий – назарий асослари	28
Калмуратов Т.Н. Хорижий давлатларда мактабгача таълим сифатини бошқаршишинг ўзига хос жиҳатлари	30
Кудайбергенова Т.К., Ибодуллаева И.Н., Калжанов П. Муаммоли ёндашув асосида талабаларда танқидий фикрлаш кобилятини ривожлантириш	33
Куттибекова Г.Т. Умумтаълим мактаби бошланғич синфларда арттехнологияларни күллаша имкониятлары	35
Құрбанбаева А.Ж. Қарақалпақ халық дәстүрлеринде ҳәммедар аналардың деңсаулығын сақлау ҳәм бебекке күтим жасаў тәжирибелері	36
Matjanov N.S. Pedagogika olly ta'lim muassasalarida kvant tushunchalarini shakllantirish	39
Менлимуратова Э.А. Принциплерди әмелге асырыў тийкарында студентлерге мәдениятлараралық байланысты үйретиү системасы	40
Мырзамбетов П.Ш. Спорттыларды таърлаудағы көп жылдық шуғылланыўлардың әхмийети ҳәм шуғылланыў принциптери...	42
Muxtarova L.A. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik madaniyatni fanlararo shakllantirish pedagogik muammo sifatida	44
Одашева Ф.М. Таълим жарапнанда педагогик технологиялардан фойдаланишининг устувор омиллари	46
Óterbergenov J.S. Talabalarǵa bilim beriwde informaciyalıq texnologiyalardıń roli	48
Паҳратдинова Р.О. Ёшларни миллий хунармандылукка оид қасб танлашға йўналтиришнинг таълимий ва тарбиявий аҳамияти	50
Пазылова М.Е. Бұлажак ўқитувчиларнинг ўқув-билиш фаолиятини ривожлантиришда интерфаол методлар	52
Рахимов В.Ш. Олий таълим тизимидә спорт ва соғломлаштириш туризми кадрларини тайёрлаш соғлом турмуш тарзини шаклантариш воситаси сифатида	54
Тажиева А.У. Бекмуратова Н.А. Олий таълим тизимидә чет тили дарсларыда қасбга йўналтириб ўқитишнинг хозирги ҳолати	57
Tańbaev N. Texnologiya sabaqlarında klasstan tis jumislardi shólkemlestiriv hám ótkeriwdiń aytgim mäseleleri	59
Turimbetov B. Bilimlendirilewde aldinǵı pedagogikalıq tájiriybeler, mashqalalar, sheshimler	61
Уразимбетов А.Б. Миллий идентиклик - глобаллашытган дунёда муаммо сифатида	63
Uzakova S.P. Ádebiyat pánin oqitwda oqitwshi hám oqiwshılardıń kompetentlilikin jetilistiruv	65
Valiyev A.N., Amirqulov X.Q., Esbog'anova B. Sirtqi (maxsus sirtqi) bo'lim talabalaring sessiya oralig'i vazifalari mazmunini takomillashtirish (chizma geometriya fani misolida)	67
Zarimbetova G. Baslawish bilimlendirilewde zamanagóy pedagogikalıq texnologiyalardı hám innovaciyalardı qollaniw mäselesi	69
Сонбјонов О.Ў. Жисмоний тарбия ва спорт соҳасида инсон капиталини ривожлантиришга қаратилган илмий лойиҳаларни шаклантариши ва ташкил қилиш масалалари	71
Юсупова З.Ш. Бошланғич синф ўқувчиларининг жисмоний ва физиологик хусусиятлари	73
Tálim - tárblya teoriyası hám metodikası	
Abdusamotov A.S., Ibragimova X.Sh. Pisa xalqaro baholash dasturi va dastur doirasida o'quvchilarning kreativ fikrleshimi baholash...	76
Аллияров А.Д. Ёшлар тарбиясида маънавий кадриятлар	78
Бабашева Г.Б. Бошланғич синф ўқувчиларининг ёзма ва оғзаки нуткани ўтириш	79
Хазратқулов М. Ўрта мактабларда ёздириладиган иншодар ва уларга қўйиладиган талаблар	81
Xalilov X.B. Geografiya darslarida rolli o'yinlardan foydalanim o'quvchilarda fanga oid kompetensiyalarini shakllantirish metodikasi ("inson faoliyatı muhim ekologik omil sifatida" mavzusi misolida)	83
Избосаров Б.Ф., Камолов И.Р., Канатбаев С.С. Олий педагогик таълим муассасаларида молекуляр физикани кредит–модуль асосида ўқитиш методикаси	84
Қабулова М. Қарақалпақ тили ҳәм эдебияты сабагын оқытыуда оқытышылардың аўызеки сөйлеў ҳәм жазба тилин раўажландырыў методикаси	87
Quzmanova G.B. Ochiq matnlari masalalarni yechishning klaster usuli	89
Нурбоев Ш. Халқ достонларида ёшлар тарбиясининг қўйилиши	90
Юсупов И.К. Эдебият сабакларында интерактив методларды пайдаланыў	92
PSIXOLOGIYA ILIMLERI	
Нурымбетова Э.Ж. Понимание профессии в современной психологической литературе	94
Нурымбетова Э.Ж. Методика диагностики предрасположенности личности к конфликтному поведению	95
Собиров Ў.Т. Диний мутаассиб (радикал) шахснинг психологик портрети (киёфаси)	97
USTAZLAR SHEJIRESI	
Алламбергенов К. Эдебиятты оқытыў методикасынан биринши илим докторы	99
Алламбергенов К., Юсупов К. Педагог шайыр лирикасы ҳәм тәlim - тәрбия мәселелери	100
ÁDEBIY BAYLANÍSLAR	
Жилемуратова А. Буннан 55 жыл бурынғы хат	103